

βούλα

Σάββατο, 13 Σεπτεμβρίου 2014
10:31 πμ

Σημασία:

1. Σφραγισμένο δισκίο από μόλυβδο ή άργυρο ή χρυσό που κρεμόταν από επίσημα έγγραφα.

Εἶχε καὶ ὑπογραφήν δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως· † Μιχαήλ, ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Δούκας. † εἶχε δὲ καὶ βούλλαν ἀπηρωρημένην λάτῳθεν χρυσῆν.

314, Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana pdf, Miklosich, Franz, C. Gerold

2. Το ὄργανο με το οποίο σφραγίζεται κν. σφραγίδα:
Αν1. + Περί τον χρυσοχόν οπου ποιεί άνομας βούλλας (Ασσίζ. 2213)· (βλ. βουλωτήριον)
3. Το αποτύπωμα της σφραγίδας
Αν2 + απήρεν μαρτυρίες εγγράφως με τες βούλλες τους (Χρον. Μορ. Η 8125).
4. Στίγμα
Κυριολεκτικώς Σημαδι στο δερμα μετά την επιβολή της ποινής του στιγματισμού
Επειδή ο στιγματισμένος εκαυτηριάζετο[*] με πυρωμένο σίδηρο παρόμοιο με βουλωτήριο.
(Μεταφ.) : ηθικό στίγμα όνειδος, μάρκα, μούτρο
5. Επίσημο έγγραφο σφραγισμένο: (Λίμπον. 307).
Πχ. Η βούλα του πάπα =το έγγραφο ολόκληρο.
6. Ὑφασμα με το οποίο δένονται τα μάτια, «τυφλοπάνι»: ο (Διήγ. Βελ. χ 136).
7. Bulla κοσμημα που κρεμουσαν οι ρωμαιοι στο λαιμο^[1]

*) Καυτηριάζω = Κάίω με ένα καυτό σίδηρο για να στιγματίσω , ή να αναισθητοποιήσω κάποια περιοχή του σώματος. (πβ. εικόνα στιγματισμού αλόγου στην Αμερικάνικη Δύση) . Ο στιγματισμένος με αυτον το τρόπο λέγονταν **σιδερωμένος** και το «**καυτηριάζω**» λεγονταν και «**σιδερωνω**». Ο άξιος να σιδερωθεί λεγονταν «**μούτρο για σιδερωμα**» και αργότερα απλώς «**μούτρο**», κατά συνεκδοχή «**μάρκα**» .

Σημερα λεγεται με την εννοια του στιγματισμου, δηλαδη της δημοσιας καταδειξης μια απαραδεκτης καταστασης, συμπεριφορας πχ. Ο πρεδρος καυτηριασε τον κ. Χ για την συμπεριφορα του.

Συνώνυμο

στηλιτεύω.

Εγγραφω κατηγοριαν ή καταρα σε μια στηλη αλλα και βασανιζω σε μια στηλη.
Σημερα λεγεται με την εννοια επικρινω, κτακρινω, κατηγορω, καταδεικνυω την ενοχην ή το σφάλμα καποιου

ἱερέων ἐπαινεσάντων στηλιτεύσαι τὴν κατάραν.

Πλουταρχος - Φιλίππος

LSJ

<http://stephanus.tlg.uci.edu/ljsj/#eid=99538&context=lsj&action=hw-list-click>

Screen clipping taken: 11/3/2013 5:15 πμ

Από του

στίζεν στίγματα, στίζας σιγθεις, σιγματίας, από δὲ τῆς στήλης ἐν-
ἐγραφαν, ἐστηλίτευσαν, ἐστηλιτευμένος κατεστηλιτευμένος, ἐστηλο-
κοπημένος· οὕτω γὰρ Ὑπερείδης (fg 239 Bl).

LSJ

<http://stephanus.tlg.uci.edu/ljs/#eid=99538&context=ljs&action=hw-list-click>

Screen clipping taken: 11/3/2013 5:12 πμ

Ξενογλωσσα

Λατινικά bulla, sigillum (Δημώδες Λατινικό) < καλασικό Λατινικό sigillum < υποκοριστικό του signum = σημεῖον > σιγγίλιον (Βυζ).

Ιταλικά bolla, suggelo

Bollato > francobollo = γραμματοσημο, bollettino > μπυλιέττο = επισκεπτήριο, (επτ. ιδ.)
μπουλετί

Γαλλικά billet

Αγγλικά seal, bill

Εγκυκλοπαιδικά

- Αναλογα με το υλικο κατασκευης των δισκιων της βουλας (σημασια 1) ειχαμε:
 1. Χρυσό (χρυσοβουλον)
 2. Ἄργυρο (αργυροβουλο)
 3. Μόλυβδο (μολλυβδόβουλο)

★ Περι του σφραγισματος ιδιαιτερη μνεια γινονταν και στο ιδιο το εγγραφο

νά διαφεντεύουσιν αὐτούς . . . πάσης νόμοις καὶ δικαστηρίοις. διὰ
γὰρ περισσοτέραν ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν ὠρίζαμεν καὶ ἐγεγόνει
πρὸς αὐτὸν τὸ παρὸν ἡμέτερον πριβελέτζιον, γραφὲν ἐν Ἀθῆναις
μηνὶ ἰανουαρίῳ ε΄, ἰνδικτιόνος ι΄, ἔτους ,ςω΄ ἐν-
νενηχοστοῦ πέμπτου, καὶ ἐβουλώθη μετὰ τῆς ἡμετέρας βού-
λας εἰς ἀσφάλειαν πάντων τῶν ὀρώντων.

Και σε ἄλλο

καὶ γραφὲν ἐν Ἀθῆναις καὶ διὰ περισσοτέραν ἀσφάλειαν καὶ βεβαί-
ωσιν ἐβουλλώθη καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας κάτωθεν κρεμαστῆς βούλης ἐν
μηνὶ ἀγούστῳ ς΄ καὶ ἰνδικτιῶνι ιε΄ ἔτους 6945.

Acta et Diplomata Graeca Medii Aevi Sacra et Profana

Σημ: **κρεμαστῆς βούλης**]δηλ. απαιωρημένης εκ μίρινθου, κρεμασμενης από σπαγγο.

καὶ εἰς μείζονα ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν τῶν εἰρημένων τρεβῶν ἰδίᾳ ἡμῶν χειρὶ ἐρυθροῖς γράμμασιν ὑπεγράψαμεν καὶ ἡμετέρα χρυσῆ βούλλη ἀπρωρημένη κατοχυρωθῆναι ἐποιήσαμεν καὶ προσετάξαμεν, ἅς τῷ προειρημένῳ ἀποκρισιάρῳ, συνδίκῳ καὶ ἐπιτρόπῳ δεδώκαμεν, ἔχοντες παρ' ἡμῖν ἐτέρας ὁμοίας τρέβας τὴν αὐτὴν περίληψιν ἐχούσας καὶ κατοχυρωμένας τοῦ κομμουνίου Βενετίας καὶ τοῦ εἰρημένου κυροῦ ἀποκρισιάρου καὶ συνδίκου βούλλη κηρίνη τῆς τοῦ ἁγίου Μάρκου εἰκόνης ἐντετυπωμένης, ἃ δὴ πάντα καὶ ἕκαστα τὰ ἀναγεγραμμένα ἐγένοντο ἕτει ἀπὸ τῆς τοῦ κυρίου γεννήσεως χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ εἰκοστῷ τρίτῳ, ἰνδικ-

Ετυμολογία:

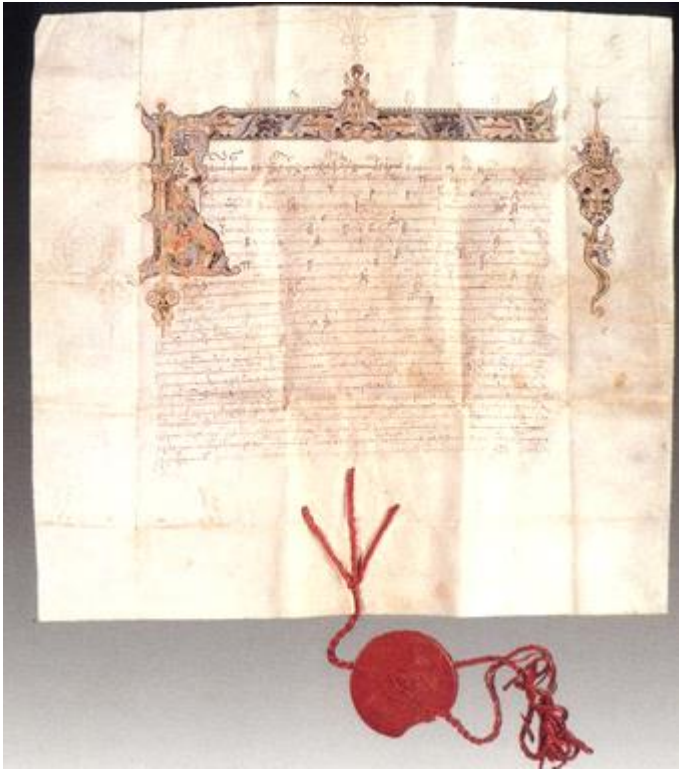
Από το Λατ. **Bulla** = κόσμημα θύρας ή ζώνης ^[171.379].

Δεν πρέπει να αποκλεισθει και η ετυμολογία απο το **βουλίζω, βολίζω= βυθίζω**, (μτγν. **Βουλιάζω**> Βουλιαγμένη) αφού η μήτρα της σφραγίδας **βυθίζονταν** στο εύπλαστο υλικό (το λειωμένο μολύβι ή ασήμι ή χρυσάφι ή στον Ισπανικό κηρό,το **βουλοκέρι**). Αλλά και απο το **βούλομαι** γιατί η έγγραφη βούληση του συντάκτη παγιώνονταν με την επίθεση της σφραγίδας του. Και οι δύο προτεινόμενες ετυμολογίες θα απαιτούσαν την γραφή με ένα λάμδα.

[μτγν. ουσ. βούλλα. Η λέξη απαντάται και σήμερα (ά. γρ. βούλα)]

Εικόνες

1

2

Clement II

1046-1047

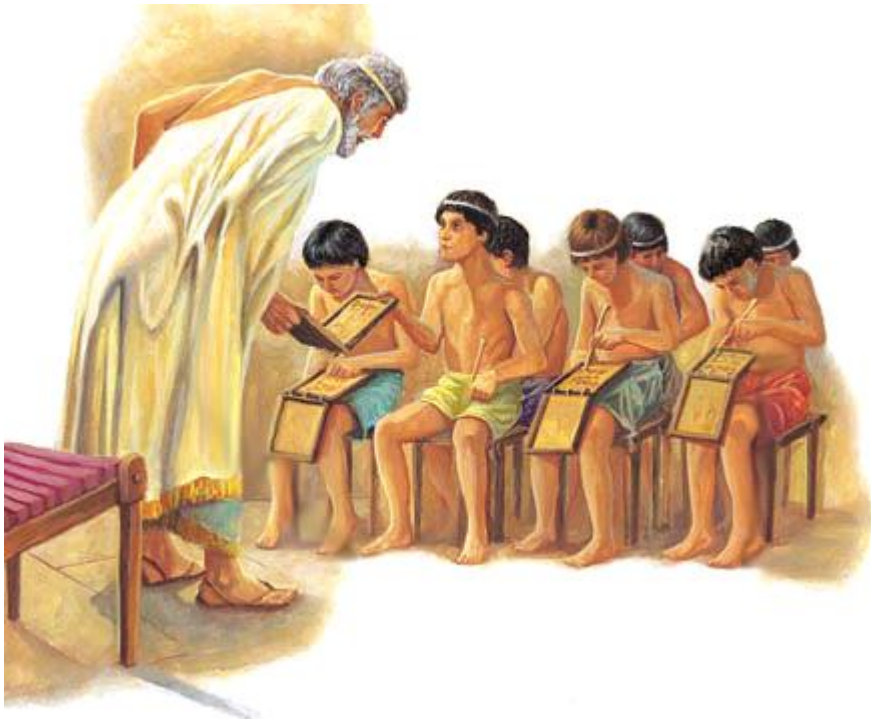
Alexander III

1159-1181

3

ΑΡΧΑΙΑ ΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

4

Βουλτήριο των εσχάτων χρόνων

5

Βούλες βουλτήρια

Κάθε αξιωματούχος, που συνετάσσε έγγραφα ειχα μαζί του τη σφραγίδα του, διαθέσιμη ανα πασα στιγμή και διασφαλισμένη από κλοπή ή παρανομή χρήση. Ήταν υπο μορφή δακτυλιδίου (5.1, 5.3), η αναρτημένη στο λαιμό του ως περιδεραιο (5.2).

Η σφραγίδα επί έγγραφου επεδίωκε να διασφαλίσει την αυθεντικότητα του έγγραφου ή να διασφαλίσει τη μυστικότητα του έγγραφου (5.10, 5.11). Τα επίσημα έγγραφα έφεραν σφραγίδα (5.8) ή σφραγίδες (5.9) αιωρημένες δια μινίνθου ή ταινίας. Ο δίσκος της βούλας ήταν ανάλογος προς την σημασία του έγγραφου και του αξιώματος του συντάκτη. (χρυσος, αργυρος, μολυβδίνος, με ισπανικό κηρό ή με κοινό κερί. Η σφραγίδα δυνατόν να σημιουργούσε απλά μια παραμορφωση του χαρτίου (5.12) που γίνονταν με ειδικά βουλωτήρια (5.4, 5.5, 5.6)

Συνώνυμα

Σιγγίλιον απο το λατινικό signum = σημάδι σημαίνει σφραγισμένο έγγραφο

Στάμπα

Απο το Λατινικο **stare** = καθιστω κατι μονιμο σταθερο (πχ. το εγγραφο) το **stare**

προερχεται απο το ελληνικο **ίστημι** = στέκομαι.

πβλ.

Μας πήγαν στήν Ελ-Ντάμπα
μας κόλλησαν μια στάμπα.

Τραγουδάκι των αντιστασιακών που εξορίστηκαν στην Ελ-Ντάμπα (El Dabaab στην Αίγυπτο) από τους Άγγλους μετά την «Απελευθέρωση». Το στρατόπεδο συγκέντρωσης της Ελ Ντάμπα, «στήθηκε» ειδικά για να «φιλοξενήσει» τους Έλληνες συλληφθέντες από τους Άγγλους και τους υποτακτικούς τους κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριανών. (. . .) Όμως, εκτός από το στρατόπεδο συγκέντρωσης, της Ελ Ντάμπα, υπήρξαν και άλλα στη χώρα του Νείλου, όπως το Κασασίν, το Χελουάν, το Καμπρίτ, η Αμρίγια.

Η έννοια είναι και μεταφορική (κοινωνικά φρονήματα) και ουσιαστική. Απο τά ειδικά ρούχα των κρατουμένων που ήταν σταμπωμένα με εξωφρενικούς χρωματισμούς, τα λεγόμενα «τρελλά»

Παραγωγή

Σταμπώνω, σταμπωτός (πβ σταμπωτό ή σταμπάτο ύφασμα) < στάμπα

Στουμπώνω, βουλώνω = εμφράζω (πχ. βούλωσε ο νεροχύτης> ξεβουλωτήρι)

Στούμπος = Κοντός οπως ή βούλα αφού πιεσθεί.

Σκορδοστούμπι =πιεσμενο σκορδο μεσα σε ξύδι. Απαραιτητο στε κάθε τραπεζι πατσατζήδικου.

Βουλοκερι =Ισπανικός κηρός.

Βουλωτηριον = το όργανο με το οποίο κατασκευάζονταν τα μολυβδόβουλα (ΕΙΚ. 4)

Ομόχηα

★ Βούλα

Το υποκοριστικό Παρασκευή είναι του Παρασκευούλα και με αποκοπή του "Παρασκε" μενει Βούλα. Σχηματιζεται κατά τα Βασιλικουλα - Κούλα.

Πβλ. το τραγουδι «Σε γελασε Παρασκευούλα μου» .

Μονο η Παρσσκευη και η Κυριακη εχουν ονομα ημερας της εβδομαδας.

Και αυτή ονομασθηκε πρωτα Κουλα για συντομευση ή από παρανοηση από το "Κυρια Κούλα".

Οι άλλες ημερες που εκπροσωπουν αριθμους δεν χρησιμοποιούνται σε ονοματοδοσίες. Το δε Σάββατο είναι ουδέτερο.

Αριθμους εδιναν στα παιδια τους οι Ρωμαιοι αλλα όχι με βαση την ημερα της εβδομαδας αλλα την σειρα γεννησης τους πχ.

Παιδι Ονομα

Δεύτερο > Σεκουνδος
Τρίτο > Τερτιος
Τέταρτο > Κουάρτος
Πέμπτο > Κουιντος
Έκτο > Σεξτος ή Σίξτος
Έβδομο > Σεπτίμος ή Σεπτίμιος
Όγδοο > Οκταβιος ή Οκταβιανός
Ένατο > Νοννος
Δέκατο > Δεκίμος
ΚΟΚ

Συγγενικά

Μήρινθος

Βλεπε [εικόνα 1](#)

μήρινθος, ή, gen. ου; metapl. acc. sg. μήρινθα, από το μήρινος (cf. ἔλμινος, πείρινος), Ορφικά.Α.597:—κορδόνι, ταινία, ἐκ δὲ τρήρωνα πέλειαν λεπτή μῆρινθω δῆσεν ποδός II.23.854, cf. 869; μήρινθον ἐπισπασάμενοι Ἀριστοτέλης. γραμματεῖον μῆρινθω δεδεμένον Ach.Tat.8.12: metaph., εἰ μὴ μῆρινθους ἢ φιλοσοφία περιτέθεικεν Plu.2.333c; fishing-line, Theoc.21.12: hence prov., αὐτὴ μὲν ἢ μ. οὐδὲν ἔσπασε this line caught nothing, i. e. it was of no avail, Ar.Th.928, cf. Luc. Herm.28; cf. σμήρινθος.

Ο Ησύχιος αναφέρει **μήρινθος**-σχοινίον εκ σπάρτης (post μήρυγμα) αλλά και κατά συνεκδοχην (pars pro toto) η δέλτος δηλ. το ίδιο το γράμμα.)

2. ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

(Έτους 7109 — 5508 = 1601 μ. Χ.)

Έπί πρωτοτύπου περγαμηνής, καλῶς διατηρουμένης. Διαστάσεις: ὕψος 0,54, πλάτος 0,36. Διαστάσεις κειμένου: ὕψος 0,245, πλάτος 0,240. Στίχοι κειμένου 30. Εἰς τὸ κάτω μέρος φέρει ἐξηγητημένην δι' 9 ὀπῶν μῆρινθον, καὶ εἰς τὸ ἄκρον τῆς τῆν βοῦλλαν ἰ τοῦ Ματθαίου, διαμέτρου 0,042.

Κωστα Ρωμαίου - Η κοκκίνη μηλιά - Συμμεϊκτα

Επώνυμα

Βουλόδημος =Πιθανον Στιγματισμένος (Σημασία 4)

Βουλαρίνος = ίσως ο φερων μικρον στιγμα.

Φράσεις

Διαβάζει βουλωμένο γράμμα

Χαρακτηρισμός για κάποιον πανέξυπνο και διορατικό άνθρωπο

Καρπούζια με τη μάχαιρα, πεπόνια με τη βούλα!

Η βούλα στο πεπόνι ήταν μια τριγωνική τομή που γίνονταν από τους υπαίθριους μανάβηδες για να δοκιμάσει ο πελάτης το πεπόνι.

Βούλωστο

βουλωσέ το [ενν. το στόμα σου], σκάσε , E.g. shut-up, Fr. tais-toi, ta guelle, It. crepa

★ Να γίνει βούλα και να βουλώσει

Το λένε όταν έχει συμβεί ένα πολύ δυσάρεστο γεγονός και εύχονται (και ελπίζουν) όλα να τελειώσαν και να ξεχαστούν , να έχει κλείσει το ζήτημα οριστικά.

Συνεισφορά αναγνώστριας Βούλας Ζούμπου, Φιλολόγου από την Κέρκυρα

Αναφορές

“Ότανε διούν τήν βούλα μου, ἰδοῦνε τήν γραφή μου
Τήν μέρα νύχτα κάνουνε νάρτουν νάνταμωθούμε.” —
[„Καὶ πῆγαν ἀποκλείστηκαν εἰς τὴν Νιάνουστ’ ἀπὸ πάνω
Τρεῖς μέραις κάνουν πόλεμο, τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχταις.“]

9098.44 XXXα Ο ΣΥΡΟΣ σ. 26 ~ 1755

ΣΗΜ: Εδώ η βουλα = η γραφή . Είναι η συνηθης επαναληψη συνωνυμων λεξεων στα δημοτικά ταγουδια. Πχ. Πιάνει και γραφει μια **γραφή** κι ένα καημενο **γράμμα**.

Μετα την αλωση

Οι σουλτανοι χρησιμοπουσαν βουλες κατά τα βυζαντινα προτυπα: εύνοίας.

Την σφραγίδα ταύτην επεμπεν ο νεωστί αναγορευόμενος Σουλτάνος εις τον Βεζίρην, δταν ήθελε 'να 'τόν επικύρωση εις την θέσιν 'του, συνωδευμένην μετ' ιδιοχείρου αυτού έγγραφου· Άπαντες δέ οι υπουργοι, πλην των Ούλεμα, περιέμενον, συνηγμένοι εις το Διβάν-όδασί, την άφιξιν τοδ υπέρτατου τούτου συμβόλου, όπερ ό κομιστής έκράτει υπεράνωθεν τοῦ μετώπου του, ένδεδεμένον εις τμημα μοσσουλινίου. "Αμα δέ άνηγγέλλετο ή άφιξις αυτού, ή όμήγυρις, προηγουμένου τοῦ Βεζίρη, προεχώρει προς υποδοχήν αυτού άχρι μέσου του προθαλάμου η και της κλίμακος, και έκει ό Βεζίρης, προσκυνησας έδαφιαίως, έλάμβανεν αυτό άπο των χειρών τοῦ κομίζοντος, και άσπασάμενος, και άγγίσας αυτό έπι τοῦ μετώπου του ένεχειρίζε το έγγραφον τῷ Ρεϊζ-έφέντη, ός τις τό άνεγίνωσκε μεγάλοφώνως. Ένεδύετο μετά ταῦτα ό κομιστής σαμουρόγουναν, άσπαζόμενος τα κράσπεδα του Βεζίρη, ός τις, άφ' ου έδέχετο τας συγχαρητηρίους προσρήσεις της όμηγύρεως και έπεστρεφεν εις τα ίδια.^{9417.115 [140]} Αυτή την σφραγιδα επεστρεφε ο βεζυρης όταν παραιτειτο η επαυετο. Οσο όμως την κρατουσε, ακομα και αν ειχε αναγορευθει άλλος βεζυρης, ο,τι σφραγιζε με αυτή ειχε ισχυ και επρεπε να εκτελεσθει. Υπηρχε και παροιμια **οποιος έχει τη σφραγίδα αυτος εινα και ο βεζύρης** (πβλ. οποιος εχει τα γένεια έχει και τα κτένια)^{9417.115 [140]}

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1

Τα παιδιά φορούσαν ένα ειδικό μενταγιόν γύρω από το λαιμό τους, που τους δίνονταν κατά τη γέννηση, που ονομάζεται **bullā**. Περιείχε ένα φυλακτό ως προστασία ενάντια στο κακό και φοριωταν με μια αλυσίδα, καλώδιο, ή ιμάντα. Τα κορίτσια φορούσαν bulla τους μέχρι την παραμονή της την ημέρας του γάμου τους, εφκαταλειποντας την μαζί με άλλα τα πράγματα της παιδικής ηλικίας, όπως τα παιχνίδια της. Τα αγόρια φορούσαν bulla τους μέχρι την ημέρα που γινονταν πολίτες. Την εβαζαν τοτε στην άκρη και την αποθηκεύαν προσεκτικά . Η Bulla ενός αγοριού θα μπορούσε να φόρεθει από τον ιδιοκτήτη και πάλι, αν κερδίσει ιδιαίτερες τιμές. Για παράδειγμα, αν ο ίδιος έγινε ένας επιτυχημένος γενικά, και κέρδιζε την τιμή του θριάμβου, φορούσε την bulla του σε τελετουργικές παρελάσεις, για να τον προστατεύσει από το κακό μάτι των ανδρών ή των θεων.

Pasted from <<http://www.crystalinks.com/romeclothing.html>>

Σσ. Θυμιζει το βαπτιστικο σταυρο των Νεωτερων Χρόνων!

13/9/2014

ΑΣ3 Βυζαντινό Λεξικό - Copyright© 2014 by Aris Stougiannidis

